

Organització territorial |

ORGANITZACIÓ TERRITORIAL. DEBAT SOBRE EL MODEL I LA DIVISIÓ TERRITORIAL (2006)

Josep Báguena

El debat sobre l'organització i la divisió territorials de Catalunya ha estat marcat, l'any 2006, pel calendari d'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Aquest defineix el municipi i la vegueria com a entitats estructuradores de l'organització territorial bàsica catalanes. La definició i el desplegament final resten, però, sotmeses a una futura llei del Parlament de Catalunya i al seu encaix en el marc constitucional.

Antecedents [2004](#), [2005](#)

El debat sobre la divisió territorial de Catalunya va ser precedit, l'any 2006, per la seva desvinculació de l'aprovació de l'**ESTATUT D'AUTONOMIA DE CATALUNYA**. Així, si bé el Pacte del Tinell [2003:5] recollia el compromís de reformar l'organització i la divisió territorial, el Parlament de Catalunya va aprovar el 30 de setembre de 2005 una proposta d'Estatut on es recollia un model propi d'organització territorial estructurat bàsicament per municipis i vegueries, el desplegament del qual hauria de ser definit per una llei específica del Parlament mateix.

Quan la proposta d'Estatut era en tràmit parlamentari a les Corts Generals, el president de la Generalitat, Pasqual Maragall (Partit dels Socialistes de Catalunya, PSC), anunciava a final de gener de 2006 la represa dels treballs per la nova divisió territorial. Aquests treballs, dirigits per una comissió encapçalada pels consellers Joan Carretero (Esquerra Republicana de Catalunya, ERC) de Governació, Joaquim Nadal (PSC) de Política Territorial i Obres Públiques i Joan Saura (Iniciativa per Catalunya Verds, ICV) de Relacions Institucionals, recollien una primera proposta presentada l'any 2005, de divisió territorial en set vegueries, que hauria de ser presentada al Parlament per a la corresponent tramitació.

Consulta institucional i informe jurídic sobre la proposta d'organització territorial

Prèviament al tràmit parlamentari, el conseller primer, Josep Bargalló (ERC) va notificar la intenció del Govern d'efectuar una consulta institucional entre els ajuntaments catalans per tal de conèixer, mitjançant un qüestionari, a quina comarca i a quina vegueria es mostraven partidaris de pertànyer. Aquesta consulta, que havia de clarificar els límits de les diferents comarques i vegueries del nou mapa administratiu, complementava els treballs de fons de la ponència encarregada de definir el nivell de descentralització de la Generalitat en el territori, la coordinació entre les administracions locals, així com la definició dels àmbits competencials entre municipis, comarques i vegueries.

La definició del nou model d'organització territorial i el seu desplegament havien de ser analitzats prèviament per l'Institut d'Estudis Autònoms, òrgan assessor de la Generalitat, per tal d'emetre un informe sobre el seu encaix amb la divisió territorial de l'Estat i, sobretot, per la seva harmonització amb l'Estatut d'Autonomia, fet que vinculava, doncs, les conclusions de l'informe a l'aprovació definitiva d'aquest darrer a les Corts Generals.

Ajornament fins a la legislatura següent

Aquest retard forçós va ser aprofitat pel president de la Diputació de Barcelona, Celestino Corbacho, per fer pública la seva opinió sobre la conveniència de posposar el debat territorial a la legislatura següent. Corbacho va defensar la modificació del model d'organització i la divisió territorial tot i que va esgrimir la provisionalitat, en aquell moment, de l'Estatut, la proximitat de les eleccions municipals i, fins i tot, la manca de consens sobre la matèria en el si del tripartit per justificar un nou ajornament de qualsevol decisió sobre el mapa administratiu català.

Paral·lelament al debat local entre el Govern de la Generalitat i les administracions catalanes, la ponència parlamentària del Congrés dels Diputats encarregada de la redacció final de l'Estatut per a la seva aprovació definitiva va donar per tancat el capítol dos, sobre les institucions, que efectivament reconeixia l'organització territorial de Catalunya en municipis i vegueries a l'hora que definia les comarques com a entitats locals de col·laboració municipal.

Aquest reconeixement no va definir, però, un desplegament competencial concret. Tot i recollir la substitució futura de les diputacions pels consells de vegueria el redactat final de l'Estatut vincula qualsevol modificació dels límits

provincials al que estableix en aquesta matèria la Constitució espanyola.

En un context d'indefinió jurídica de la proposta d'organització territorial, de tràmit parlamentari de la proposta d'Estatut i de dissensió entre els membres del tripartit sobre la futura divisió territorial, el president Maragall va confirmar a final d'abril que no seria possible, en aquella legislatura, portar a terme la reforma del model d'organització territorial de Catalunya, i que, en tot cas, aquesta es formularia d'una manera independent a la futura llei electoral. En la mateixa compareixença, el president va refermar, tanmateix, la voluntat de dotar els municipis de l'àrea metropolitana de Barcelona d'una entitat conjunta de govern que unifiqués les diferents entitats de serveis metropolitans tot assumint noves competències.

El futur ens metropolità centra el debat

Aquest anunci va centrar el focus del debat sobre l'organització territorial en el futur ENS METROPOLITÀ DE BARCELONA [2004:115], debat que va evidenciar, encara més, les diferències internes entre els socis de govern. Així, el conseller Carretero es va mostrar disconforme amb la possibilitat d'avançar cap a la constitució d'una entitat de govern metropolità independent a la redacció d'una llei de reforma conjunta de les administracions territorials catalanes.

La proposta de Maragall responia, però, a les iniciatives preses uns mesos abans pels alcaldes de l'àrea metropolitana de Barcelona, dels alcaldes de les ciutats més grans de l'anomenat Arc metropolità, així com del president de la Diputació de Barcelona, en què varen signar uns acords de col·laboració per la constitució de dues ponències de treball. La primera d'aquestes dues ponències tindria un caràcter institucional i vetllaria pel bon desenvolupament de la futura entitat de govern metropolità tot col·laborant en la definició de polítiques de transport, urbanisme, habitatge, infraestructures, promoció econòmica i medi ambient que evitessin greuges entre els municipis membres, més propers a la ciutat de Barcelona i aquells que, experimentant dinàmiques de caràcter plenament metropolità,* en quedarien exclosos. La segona d'aquestes dues ponències, de caràcter tècnic, es va vincular a la redacció del Pla territorial parcial de la Regió Metropolità de Barcelona, amb un àmbit territorial corresponent al de la futura vegueria metropolitana, per tal de fer un seguiment dels treballs de redacció i, quan s'escaigui, elaborar les propostes pertinents.

Al llarg de la primavera de 2006, bona part dels alcaldes de l'àrea metropolitana de Barcelona, tret de Lluís Recoder, alcalde de Sant Cugat del Vallès de Convergència i Unió (CiU), van demanar reiterades vegades al Govern de la Generalitat que s'iniciessin els tràmits parlamentaris en favor de la constitució del govern metropolità, demanda subscripta, així mateix, per agents socials i econòmics aplegats entorn de l'associació Pla Estratègic Metropolità de Barcelona.

Aquesta urgència responia a la voluntat de constituir el nou govern metropolità abans de la celebració de les eleccions municipals de maig de 2007, ja que en cas contrari s'hauria d'esperar fins a la constitució dels ajuntaments resultants dels comicis locals de 2011.

Malgrat la pressió exercida, Joan Clos i Dídac Pestaña, president i vicepresident respectivament de la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB), van admetre durant el mes de juny que, malgrat que la voluntat del Govern de la Generalitat era ferma, no s'havia establert cap calendari per a la constitució d'un govern metropolità. Jordi Hereu, que va substituir Joan Clos al capdavant de l'Ajuntament de Barcelona i de l'AMB, va refermar, tanmateix, a final del mes de novembre la seva voluntat d'aconseguir una entitat pròpia de govern per als municipis metropolitans, tot defensant la maduresa del projecte en coincidència amb l'exposició "MetropolisBarcelona. El projecte comú", organitzada per l'associació Pla Estratègic Metropolità.

Proposta de mancomunitat metropolitana a Lleida

A banda del debat metropolità de Barcelona, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya reconeixia així mateix la possibilitat de crear entitats de govern metropolità per a les altres aglomeracions urbanes de Catalunya. En aquest sentit es va expressar, pocs dies després de l'aprovació definitiva de l'Estatut per referèndum, el regidor de planificació urbana de Lleida, Josep Maria Llop, en anunciar la proposta de crear una comunitat propera als quaranta municipis al voltant de la ciutat de Lleida per mancomunar serveis, sempre de comú acord, va declarar Llop, amb el Consell Comarcal del Segrià i la resta d'administracions catalanes.

L'Estatut reconeix l'especificitat d'Aran

Especial rellevància va adquirir el **RÈGIM ESPECIAL DERA VAL D'ARAN** que veia recollides en els articles 11 i 94 de l'Estatut les aspiracions històriques de reconeixement de la seva identitat occitana, així com la disposició d'un règim jurídic específic i d'una organització institucional pròpies, les competències de les quals hauran de ser regulades per una llei específica del Parlament de Catalunya.

La Generalitat desplega els seus serveis territorials segons el futur mapa

L'àmbit territorial de l'Alt Pirineu va ser aprofitat pel conseller Carretero per a exposar, a Arsèguel, com, malgrat el procediment estatutari i els entrebancs soferts per la reforma de la divisió territorial, el Govern de la Generalitat mostrava la seva actitud positiva envers les futures demarcacions catalanes amb el desplegament territorial dels

diferents departaments, així com amb l'aprovació de figures de planificació territorial, amb especial incidència en el territori de **L'ALT PIRINEU I L'ARAN**.

Aquest mateix desplegament dels serveis de la Generalitat sobre el territori va revifar, en el cas de les comarques centrals, el tradicional conflicte lligat a la seva capitalitat, protagonitzat per les ciutats de Vic i Manresa. El fet d'haver localitzat a Manresa la seu territorial del Departament de Justícia va motivar les queixes de l'alcalde de Vic, Jacint Codina (CiU), pel fet de consumir, va declarar l'alcalde, una política de descentralització selectiva sense haver consultat la resta del territori implicat. L'alcalde de Manresa, Jordi Valls (PSC) responia per la seva banda que Vic havia d'exercir el seu dret a la reivindicació, sense implicar ni generar greuges amb altres ciutats properes. Valls justificava, així mateix, la localització a Manresa dels serveis de Justícia, entre altres pel fet d'haver acollit, en la seva comarca, una institució penitenciària.

Segueix la reivindicació d'una vegueria pròpia per al Penedès

Un dels altres arguments que ha alimentat al llarg dels darrers anys el debat sobre l'organització i la divisió territorials de Catalunya ha estat el de la proposta de **VEGUERIA DEL PENEDÈS**. L'any 2006 va experimentar, tot i que d'una manera més mitigada, la dinàmica dels anys anteriors en què, com a resposta de la previsió del Govern de definir set àmbits de Vegueria, sense que cap no recollís la reivindicació de diversos agents polítics i socials de les comarques de l'Alt i el Baix Penedès, el Garraf i part de l'Anoia de disposar d'una vegueria pròpia, la Plataforma que duu, precisament, el nom Per una Vegueria Pròpia va continuar la seva campanya reivindicativa.

La reedició del tripartit proposa avançar en la nova organització territorial

El debat sobre l'organització i la divisió territorials de Catalunya va experimentar, doncs, l'any 2006, un procés d'estancament degut fonamentalment al lapse generat per l'aprovació i posterior entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, que no es va esdevenir fins al 9 d'agost de 2006. La posterior dissolució prematura del Parlament de Catalunya i la celebració d'eleccions autonòmiques en va posposar qualsevol declaració per part dels diferents agents polítics catalans, unes declaracions que van arribar amb la reedició del tripartit en què els partits membres van mostrar el seu desig de treballar en conjunt per a definir un nou model d'organització territorial, tot complint el que es recollia a l'Estatut, sense plantejar, tanmateix, cap horitzó temporal concret.

Més informació

www.bcn2000.es

www.gencat.net/generalitat/cat/estatut

www.vegueriapropia.org

**Mataró, Granollers, Sabadell, Terrassa, Martorell, Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú.*

